

РЕШЕНИЕ

№ 448

гр. София, 08.04.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ТО VI-22, в публично заседание на четиринадесети декември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Нели Алексиева

при участието на секретаря Румяна Люб. Аврамова
като разгледа докладваното от Нели Алексиева Търговско дело № 20211100901462 по описа за 2021 година

Ищецът „Фьоникс фарма“ ЕООД твърди, че с ответника „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област“ ЕООД има сключени следните договори за доставка на лекарствени продукти, необходими за дейността на болницата: № 35/19.09.2017 г.; № 38/26.09.2017 г.; № 25/26.09.2018 г.; № 36/30.10.2018 г.; № ОП-01-9/07.06.2019 г.; № ОП-01-2/29.06.2020 г.; № ОП-01-22/08.10.2020 г.; № ОП-01-28/12.10.2020 г. и № ОП-01-35/09.11.2020 г. Посочва, че с тях са договорени периодични доставки по заявка на ответника и отложено плащане в срок от 60 дни, като датата на съответния падеж е отразена върху конкретната фактура. Поддържа, че предвидената в тези договори клауза, която ограничава отговорността на възложителя при забава в плащането е недействителна, съгласно чл. 309а ТЗ, тъй като ограничаването на отговорността е недействително, когато длъжникът е публичен възложител и именно такова качество по процесните договори има ответникът по смисъла на чл. 5, ал. 2, т. 16 от ЗОП. Поддържа, че е изпълнил задълженията си по договорите, като е осъществил множество доставки на стоки на болницата, придружени със съответните фактури. Посочва, че ответникът не е изпълнил своите насрещни задължения за плащане на фактурите за доставените стоки в уговорения в договора срок, като е заплатил фактурите с голямо закъснение.

Затова счита, че ответникът му дължи законната лихва по подробно посочените в исковата молба фактури, издадени по тези договори, за период, съобразен с предвидения с давността срок по чл. 111, б. „в“ от ЗЗД /от 21.07.2018 г./ по отношение на фактурите, периодът на забава на плащането на които е по-дълъг от три години от датата на подаване на исковата молба и за период от падежа до датата на плащане или до 30.06.2021 г. /за тези фактури, по които все още няма плащане/.

Твърди, че извън горепосочените договори, болницата е правила заявки и е получила стоки на отложено плащане. Сочи, че по така направени заявки е осъществил множество доставки на стоки на ответника, придружени със описаните в по т. I.10 от исковата молба фактури, но ответникът не е изпълнявал задълженията си в посочения във фактурите срок. Затова претендира и законната лихва по тези фактури, за период, съответно от 21.07.2018 година до датата на плащане, а за фактури с № 1006493216, 1006478352, 1006469386, 1006460424, 1006437050, ***** от датата на падежа им до 30.06.2021 година.

По отношение на изложените от ответника доводи, че не е изпаднал в забава при плащането на доставките по договорите, заявява, че датата на възникване на задължението на възложителя е отразена във всяка фактура и ответникът е изпаднал в забава и дължи законната лихва за забавеното парично задължение от датата на падежа, посочена във всяка фактура. Посочва, че в случая следва да се приложи разпоредбата на чл. 3, ал. 6 ЗЛЗ, която е с предимство пред договорната клауза, на която ответникът се позовава. Доразвива изложените вече доводи, че ограничаването на отговорността е недействително, когато длъжникът е публичен възложител, поради което в случая за просрочените от възложителя задължения след уговорения 60-дневен срок за плащане, се дължи обезщетение в размер на законната лихва.

Предвид изложеното иска от съда да осъди ответника да му заплати дължимата лихва за забава при плащането на извършените доставки по горепосочените договори и фактурите по т. I.10 от исковата молба, както следва: по договор № 35/19.09.2017 г. – сумата от 3256.65 лева; по договор № 38/26.09.2017 г. – сумата от 8176.63 лева; по договор № 25/26.09.2018 г. – сумата от 48980.11 лева; по договор № 36/30.10.2018 г. – сумата от 101.40 лева; по договор № ОП-01-9/07.06.2019 г. – сумата от 1124.31 лева; по договор

№ ОП-01-2/29.06.2020 г. – сумата от 1272.39 лева; по договор № ОП-01-22/08.10.2020 г. – сумата от 262.10 лева; по договор № ОП-01-28/12.10.2020 г. – сумата от 1998.38 лева; по договор № ОП-01-35/09.11.2020 г. – сумата от 1279.12 лева и по извършените без договор доставки – сумата от 422.10 лева. Претендира направените в производството разноски, включително юрисконсултско възнаграждение. В исковата молба е посочена и банкова сметка на ищеца, съобразно изискването на чл. 127, ал. 4 от ГПК.

Ответникът „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД оспорва предявените искиове като неоснователни. Не оспорва наличието на описаните в исковата молба договори, издаването на описаните в исковата молба фактури, както и получаването и осчетоводяването им. Не оспорва и датите на плащания по тези фактури, посочени от ищеца. Оспорва наличието на задължение за заплащане на лихва и начина на изчисляване на същата, както и че договорите съдържат клаузи, които са недействителни. Поддържа, че не е изпаднал в забава при плащането на доставените по договорите № 35/19.09.2017 година; № 38/26.09.2017 г.; № 25/26.09.2018 г.; № 36/ 30.08.2018 г.; № ОП-01-9/07.06.2019 г.; № ОП-01-2/29.06.2020 г. и № ОП- 01-35/09.11.2020 г., тъй като съгласно уговореното в тези договори срокът за заплащане на доставките започва да тече от момента на изпълнение на 2 кумулативни условия - издаване на фактура и съставяне на търговски документ, удостоверяващ приемането на стоките. В случая не може да бъде установена датата на приемане на стоките, съответно липсват доказателства ответникът да е изпаднал в забава и да дължи лихва за забавено изпълнение. В договори № ОП-01-22/08.10.2020 г. и № ОП-01-28/12.10.2020 г. се съдържа конкретна разпоредба, че освен фактури следва да се състави и приемо-предавателен протокол. При условията на евентуалност поддържа, че претенциите са завишени по размер, тъй като ищецът не е изчислил дължимата лихва, съобразно уговореното от страните в договорите, че неустойка за забава ще се начислява след изтичане на 10 дни от срока на забавата, в размер от 0.1 % на ден, който е по-висок от законната лихва. Изчислено по този начин обезщетението по всички договори общо не следва да надвишава сумата от 42 872.77 лева. Оспорва твърденията на ищеца за приложимост на разпоредбата на чл. 3, ал. 5 от ЗЛЗ. Не оспорва, че при забава длъжникът следва да обезщети кредитора със законната лихва, начислена върху размера

на просроченото плащане, но поддържа, че началният момента на забавата е датата, на която бъде установено изпълнението на договорните задълженията по доставката, а именно: издаването на фактура и съставянето на приемо-предавателен протокол. Иска от съда да отхвърли исковете, като му присъди направените в производството разноски.

Третото лице – помагач на страната на ответника – Национална здравноосигурителна каса, счита предявените от „Фьоникс фарма“ ЕООД за основателни, тъй като е налице забава, но поддържа, че тази забава не е правилно посочена, с оглед договорените правила за отчитане, фактуриране и заплащане на доставките. Изразява становище за основателност на предявените насрещни искове.

Ответникът „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД предявява на 20.12.2021 г. обективно кумулативно съединени насрещни искове за дължимата неустойка за неточно изпълнение по договори, сключени между страните. Твърди, че съгласно договореностите между страните изпълнителят се е задължил да предава продуктите в състояние годни за употреба и остатъчен срок на годност не по-малко от 60 на сто от обявления от производителят към датата на доставката на всяка позиция от доставката. Поддържа, че в случая е приел доставки в периода 26.09.2018 г. -31.03.2021 г., които не отговарят на тези изисквания, като не се е възползвал от предвиденото право в договорите да прихване вземането си за дължимата неустойка за това неточно изпълнение срещу задължението си за заплащане на цената, поради което иска от съда да осъди ищеца да му заплати дължимата за това неточно изпълнение неустойка по договорите в общ размер от 86504.57 лева, както следва: по договор № 25/26.09.2018 година – неустойка в размер на 65251.93 лева; по договор № 36/30.10.2018 година - неустойка в размер на 594.83 лева; по договор № ОП-01-28/12.10.2020 година – неустойка в размер на 885.65 лева; по договор № 38/26.09.2017 година - неустойка в размер на 5826.17 лева; по договор № 41/09.12.2016 година - неустойка в размер на 234 лева; по договор № ОП-01-28/12.10.2020 година - неустойка в размер на 3899.67 лева; по договор № 33/10.10.2020 година - неустойка в размер на 9396.89 лева и по договор № 9/07.06.2019 година - неустойка в размер на 415.43 лева. В молбата-уточнение към насрещните искове от 17.01.2022 г. подробно са изписани конкретните доставки по договорите, за които е начислена претендираната неустойка. В

молбата, с която са предявени насрещните иски е посочена банкова сметка на ищеца, съобразно изискването на чл. 127, ал. 4 от ГПК.

Във връзка със заявеното от ответника по насрещните иски възражение за изтекла погасителна давност, заявява, че следва да бъде взета предвид разпоредбата на чл. 3, т. 2 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на НС от 13.03.2020 г. Посочва, че за основа на изчисляване на дължимите суми се взема пълната цена, в т.ч. и начисленото от доставчика ДДС, доколкото болницата извършва само освободени доставки и не ползва право на приспадане на данъчен кредит.

Ответникът по насрещните иски „Фьоникс Фарма“ ЕООД, оспорва исковете, като неоснователни. Оспорва твърденията на ищеца „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област“ ЕООД за размера на остатъчния срок на годност, за който изпълнителят дължи неустойка, като поддържа, че не са представени никакви доказателства за датата на производство и срокът на годност на доставените стоки, за които се претендират процесните неустойки. Твърди, че по договор № ОП-01- 28/12.10.2020 година е постигнато съгласие, към датата на всяка доставка остатъчният срок на годност на лекарствените продукти да бъде не по-малък от 40 % от обявения от производителя срок, а ищецът претендира неустойка за лекарствените продукти с остатъчен срок на годност по-голям от 40 %. Твърди, че съгласно договор № 25/26.09.2018 г., към датата на всяка доставка остатъчният срок на годност на лекарствените продукти да бъде не по-малък от 60 % от обявения от производителя срок на годност, указан върху опаковката, а за специфичните биологични лекарствени продукти – не по-малък от 25 % от обявения от производителя към датата на всяка доставка. Съгласно договор № 38/26.09.2017 г., към датата на всяка доставка остатъчният срок на годност на лекарствените продукти следва да бъде не по-малък от 60 % от обявения от производителя срок на годност, указан върху опаковката. Възразява срещу размера на начисления процент неустойка от ищеца върху стойността на доставките по договори № ОП—01- 28/12.10.2020 г.; № 25/26.09.2018 г. и № 38/26.09.2017 г. Излага и доводи, че процесните продукти са доставени на ищеца със срок на годност, отговарящ на спецификацията по смисъла на чл. 72 от ДР на Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина, поради което и предвид обстоятелството, че

ищецът не се е възползвал от правото си да откаже приемането на стоките, поддържа, че ищецът не е претърпял никакви вреди от твърдяното неточно изпълнение. Възражава и срещу включването на ДДС в размера на претендираните неустойки, тъй като за неустойки, дължими за изпълнение на задължения по договор не се начислява ДДС, доколкото плащанията с обезщетителен характер не се смятат за възнаграждение за доставка. Оспорва между страните да са сключени договори № 41/09.12.2016 г. и № 33/10.10.2020 г. Прави и възражение за изтекла кратка погасителна давност за дължимите неустойки с дата на издаване на фактурата преди 20.12.2018 г.

Съдът, след като взе предвид доводите на страните и прецени събраните по делото доказателства, съобразно чл. 12 и чл. 235, ал. 2 ГПК, приема за установено следното:

Страните по делото не спорят, а и от представените по делото писмени доказателства се установява, че страните са обвързани от следните сключени, след проведена процедура по ЗОП за възлагане на обществена поръчка, договори: договор № 35/19.09.2017 г.; договор № 38/26.09.2017 г.; договор № 25/26.09.2018 г.; договор № 36/30.10.2018 г.; № ОП-01-9/07.06.2019 г.; № ОП-01-2/29.06.2020 г.; № ОП-01-22/08.10.2020 г.; № ОП-01-28/12.10.2020 г. и № ОП-01-35/09.11.2020 г. С тези договори ищецът се задължава да извършва периодични доставки на лекарствени продукти, подробно описани по вид, прогнозно количество, единични цени и обща стойност в спецификации –приложения, съставляващи неразделна част от съответния договор, въз основа на заявки на ответната болница, в зависимост от потребностите ѝ.

В договори № 35/19.09.2017 г. и договор № 38/26.09.2017 г. е уговорено, че възложителят заплаща извършените доставки, като заплащането се извършва на база на документ, удостоверяващ приемането на стоката /протокол за доставка, търговски документ или друг съотносим документ/, подписан от оправомощени представители на страните без забележки за доставеното количество лекарства и издадена от изпълнителя фактура, съгласно ЗДДС и ППЗДС в оригинал с посочени номер, дата и предмет на договора и съдържаща данни за доставката, както и всички необходими законови реквизити. Постигнато е съгласие плащането да се извършва в срок от 60 дни от датата на подписване на документ, удостоверяващ приемането на стоката /протокол за доставка, търговски документ, удостоверяващ приемането

на стоката /протокол за доставка, търговски документ или друг съотносителен документ/ и от издаване на фактурата. В чл. 14 е предвидено, че ако възложителят просрочи задължението си да заплати цената на доставките в уговорените от страните срокове с повече от 10 дни, то той дължи неустойка в размер на 0.1 % на ден върху стойността на доставеното количество лекарствен продукт, но не повече от пет на сто от стойността на съответното количество.

В договори № 25/26.09.2018 г.; № 36/30.10.2018 г.; № ОП-01-9/07.06.2019 г.; № ОП-01-2/29.06.2020 г. и № ОП-01-35/09.11.2020 г. е уговорено, че възложителят заплаща извършените доставки, като заплащането се извършва на база на документ, удостоверяващ приемането на стоката /протокол за доставка, търговски документ или друг съотносителен документ/, подписан от оправомощени представители на страните без забележки за доставеното количество лекарства и издадена от изпълнителя фактура, съгласно ЗДДС и ППЗДС в оригинал с посочени номер, дата и предмет на договора и съдържаща данни за доставката, както и всички необходими законови реквизити. Постигнато е съгласие плащането да се извършва в срок от 60 дни от датата на подписване на документ, удостоверяващ приемането на стоката /протокол за доставка, търговски документ, удостоверяващ приемането на стоката /протокол за доставка, търговски документ или друг съотносителен документ/ и от издаване на фактурата. В чл. 14 е предвидено, че ако възложителят просрочи задължението си да заплати цената на доставките в уговорените от страните срокове с повече от 30 календарни дни, то той дължи неустойка в размер на 0.01 % на ден върху стойността на доставеното количество лекарствен продукт, но не повече от пет на сто от стойността на съответното количество.

В договори № ОП-01-22/08.10.2020 г. и № ОП-01-28/12.10.2020 г. е уговорено, че заплащането на стоките по договора се извършва отложено в срок до шестдесетия ден, след представяне на следните документи: доставна фактура, съставена съгласно изискванията на ЗДДС и ППЗДС и приемо-предавателни протоколи. В случай, че тези документи са нередовни или не са комплектовани, същите се връщат на изпълнителя с приемателно-предавателен протокол за изправяне на нередностите. Уговореният срок за плащане започва да тече от датата на представяне на последния изискуем се документ.

В договорите № 35/19.09.2017 г. и договор № 38/26.09.2017 г. е предвидено право на възложителя да откаже приемането на стоките, ако в деня на тяхното приемане остатъчният срок на годност е по-малък от определения в договора /60 % от обявления от производителя срок на годност, указан върху опаковката/. В този случай, възложителят може да приеме и да не заплати доставеното с по-малък от договорения остатъчен срок, като това се отбелязва в приемо-предавателния протокол. В случай, че стоките бъдат дарени, възложителят може да ги приеме и с по-малък остатъчен срок на годност, като в този случай, по негова преценка може да не прилага разпоредбите относно дължимата от изпълнителя на конкретна доставка неустойка или да намали размера ѝ. Това обстоятелство се отразява в приемо-предавателния протокол. Доставката на лекарствен продукт с остатъчен срок на годност по-малък от 40 на сто от обявления от производителя, може да се извършва само с мотивирано решение на възложителя. Без изрично писмено съгласие на възложителя продукти с по-малък срок от договорения срок не се заплащат. Страните са постигнали съгласие, че в случай на доставка на лекарствени продукти с по-кратък от договорения срок на годност, изпълнителят дължи неустойка, както следва: 59.99-50% - 5 % върху стойността на съответното количество; 49.99-40% - 10 % върху стойността на съответното количество; 39.99-30% - 30 % върху стойността на съответното количество; 29.99-20% - 60 % върху стойността на съответното количество; под 20 %-90% - 90 % от стойността на съответното количество.

В договори № 25/26.09.2018 г.; договор № 36/30.10.2018 г.; № ОП-01-9/07.06.2019 г.; № ОП-01-2/29.06.2020 г.; и № ОП-01-35/09.11.2020 г. е предвидено право на възложителя да откаже приемането на стоките, ако в деня на тяхното приемане остатъчният срок на годност е по-малък от определения в договора / 60 % от обявления от производителя срок на годност, указан върху опаковката, а за специфичните биологични лекарствени продукти - не по-малък от 25 % от обявления от производителя към датата на всяка доставка/./. В този случай, възложителят може да приеме и да не заплати доставеното с по-малък от договорения остатъчен срок, като това се отбелязва в приемо-предавателния протокол. В случай, че стоките бъдат дарени, възложителят може да ги приеме и с по-малък остатъчен срок на годност, като в този случай, по негова преценка може да не прилага разпоредбите относно дължимата от изпълнителя на конкретна доставка

неустойка или да намали размера ѝ. Това обстоятелство се отразява в приемо-предавателния протокол. Доставката на лекарствен продукт с остатъчен срок на годност по-малък от 40 на сто от обявления от производителя, а за специфичните биологични лекарствени продукти – по-малък от 20 на сто от обявления от производителя, може да се извършва само с мотивирано решение на възложителя. Без изрично писмено съгласие на възложителя продукти с по-малък срок от договорения срок не се заплащат. Страните са постигнали съгласие, че в случай на доставка на лекарствени продукти с по-кратък от договорения срок на годност, изпълнителят дължи неустойка, както следва: 59.99-50% - 5 % върху стойността на съответното количество; 49.99-40% - 10 % върху стойността на съответното количество; 39.99-30% - 30 % върху стойността на съответното количество; 29.99-20% - 60 % върху стойността на съответното количество; под 20 %- 90 % от стойността на съответното количество.

В договори № ОП-01-22/08.10.2020 г.; № ОП-01-28/12.10.2020 г. е предвидено, че към датата на доставката, остатъчният срок на годност на лекарствените продукти, следва да бъде не по-малък от 40 % от обявления от производителя. В случай на доставка на лекарствени продукти с по-кратък от договорения срок на годност, се дължи неустойка, както следва: 39.99-30% - 3 % върху стойността на доставката; 29.99-20% - 5 % върху стойността на доставката; 19.99-10% - 7 % върху стойността на доставката; под 10 %- 10 % от стойността на доставката. Предвидено е, че остатъчният срок на годност на биопроduct/биоподобен продукт, следва да бъде не по-малък от 20 % от обявления от производителя към датата на всяка доставка. В случай на доставка на биопроduct/биоподобен продукт с по-кратък от договорения срок на годност, се дължи неустойка, както следва: 19.99-10% - 2 % върху стойността на доставката; 9.99-5% - 4 % върху стойността на доставката и под 5 % - 6 % от стойността на доставката. Постигнато е съгласие, че възложителят може да откаже приемането на стоките, ако в деня на тяхното пристигане или приемане остатъчният срок на годност е по-малък от определения минимален срок на годност. Доставката на лекарствен продукт с остатъчен срок на годност по-малък от 10 на сто от обявления от производителя и на биопроduct/биоподобен продукт с остатъчен срок на годност по-малък от 5 на сто от обявления от производителя, се извършва само с писмено съгласие на възложителя за конкретно количество, определено от

него. Без изрично писмено съгласие, стоките няма да бъдат заплащани. Посочено е, че в случаите на спешни доставки така посочените неустойки не се прилагат.

Между страните не са спорни обстоятелства по наличието на описаните в исковата молба на „Фьоникс Фарма“ ЕООД договори, издаването на описаните в исковата молба на „Фьоникс Фарма“ ЕООД фактури, както и получаването и осчетоводяването на тези фактури от страна на ответника, както и датите на плащания по тези фактури, посочени от ищеца „Фьоникс Фарма“ ЕООД в исковата молба.

От заключението на вещите лица по приетата и неоспорена от страните комплексна съдебна експертиза, което заключение Съдът кредитира, като компетентно и безпристрастно дадено, се установява какъв е размерът на дължимата лихва за забава по всяка от посочените в исковата молба фактури, издадени във връзка с договори № 35/19.09.2017 г.; № 38/26.09.2017 г.; № 25/26.09.2018 г.; № 36/30.10.2018 г.; № ОП-01-9/07.06.2019 г.; № ОП-01-2/29.06.2020 г.; № ОП-01-22/08.10.2020 г.; № ОП-01-28/12.10.2020 г. и № ОП-01-35/09.11.2020 г. и извършените доставки по заявки на болницата, начислена за период след изтичане на 60-дневен срок от датата на издаване на съответната фактура до датата на плащане, съответно до датата на исковата молба. Вещото лице счетоводител посочва в табличен вид и датата на издаване на всяка фактура, нейният падеж, сумата, за която е издадена, както и платената от болницата по фактурата сума и датата на плащане. Вещото лице фармацевт е анализирано представените по делото договори, както и съпътстващата направените с тези договори доставки документация, като е посочило какъв е остатъчният срок на годност към момента на доставката на съответния лекарствен продукт, колко са оставащите дни на годност към момента на доставката, минималния праг на оставащия срок, според изискванията на съответния договор и процента на дължимата неустойка, съобразно установения остатъчен срок за доставките на тези лекарствени продукти, за които е установено несъответствие с установения в съответния договор минимален праг на остатъчен срок на годност. Въз основа на така дадените от вещото лице фармацевт данни е изчислен и точният размер на дължимата неустойка.

По първоначално предявените искове по чл. 86, ал. 1 от ЗЗД.

От приетите писмени доказателства и обявените с доклада по

делото за безспорни между страните обстоятелства, се установява наличието на облигационни правоотношения между страните по договори № 35/19.09.2017 г.; № 38/26.09.2017 г.; № 25/26.09.2018 г.; № 36/30.10.2018 г.; № ОП-01-9/07.06.2019 г.; № ОП-01-2/29.06.2020 г.; № ОП-01-22/08.10.2020 г.; № ОП-01-28/12.10.2020 г. и № ОП-01-35/09.11.2020 г., извършването на процесните доставки по тези договори и посочените в исковата молба доставки на стоки с отложено плащане, по заявки на болницата, издаването на описаните в исковата молба на „Фьоникс фарма“ ЕООД фактури, както и получаването и осчетоводяването им от страна на ответника. Не се оспорват и датите, на които са платени част от тези фактури. Спорно между страните е обстоятелството дължи ли се законна лихва по тези фактури, съответно изпаднала ли е в забава болницата да плати процесните доставки, съобразно уговореното между страните и какъв е размерът на дължимото обезщетение при установена забава в плащанията.

Относно първия спорен въпрос дължи ли се лихва за забава в плащанията по процесните договори, при наличието на постигнатото от страните в чл. 14 от договорите съгласие, съответно в договори № 35/19.09.2017 г. и № 38/26.09.2017 г., че ако възложителят просрочи задължението си да заплати цената на доставките в уговорените от страните срокове с повече от 10 дни, то той дължи неустойка в размер на 0.1 % на ден върху стойността на доставеното количество лекарствен продукт, но не повече от пет на сто от стойността на съответното количество и в договори № 25/26.09.2018 г.; № 36/30.10.2018 г.; № ОП-01-9/07.06.2019 г.; № ОП-01-2/29.06.2020 г. и № ОП-01-35/09.11.2020 г., че ако възложителят просрочи задължението си да заплати цената на доставките в уговорените от страните срокове с повече от 30 календарни дни, то той дължи неустойка в размер на 0.01 % на ден върху стойността на доставеното количество лекарствен продукт, но не повече от пет на сто от стойността на съответното количество, следва да бъде съобразено обстоятелството, че по процесните правоотношения болницата е публичен възложител. Легалното определение на "публичен възложител" е дадено в §1г от Допълнителните разпоредби на ТЗ, като съгласно това определение публичен възложител е всяко лице по чл. 5, ал. 2-4 от ЗОП. В случая безспорно ответната болница действа като публичен възложител по смисъла на чл. 5, ал. 2, т. 16 от ЗОП, доколкото е еднолично търговско дружество, чийто едноличен собственик на капитала е

Министерство на здравеопазването. Разпоредбата на чл. 309а от ТЗ урежда последиците от неизпълнението на парично задължение, произтичащо от търговска сделка. Според тази норма, когато кредиторът е изпълнил задълженията си, а длъжникът е в забава за плащане, ако не е уговорено друго, кредиторът има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата, както и на обезщетение за разноски за събиране на вземането в размер на не по-малко от 40 евро, без да е необходима покана. Кредиторът може да търси обезщетение за действително претърпените вреди и направени разноски за събиране в по-висок размер съобразно общите правила. Съгласно ал. 3 на чл. 309а от ТЗ, ограничаване на посочената отговорност може да бъде уговорено само ако това не представлява явна злоупотреба с интереса на кредитора и не накърнява добрите нрави, като изрично е предвидено, че ограничаване на отговорността е недействително, когато длъжникът е публичен възложител. Следователно по отношение отговорността на ответната болница ще бъде приложима разпоредбата на чл. 309а, ал. 3, изр. 2 от ТЗ, която не позволява отговорността на публичния възложител за забавено плащане да бъде намалявана, съответно в случая страните по процесните договори не могат да се възползват от дадената в диспозитивната норма на чл. 309а, ал. 1 от ТЗ възможност да уговорят нещо различно от предвидената санкция за забавено изпълнение в тази норма. В този смисъл следва да се приеме за основателно направеното от ищеца възражение, че клаузата на чл. 14 от процесните договори е нищожна като противоречаща на императивна норма на закона. Нищожността на отделни части от договора не влече нищожност на договора, когато нищожните клаузи са заместени по право от повелителни норми на закона -арг. от чл. 26, ал. 4 от ЗЗД.

Съгласно разпоредбата на чл. 3, ал. 5 от Закона за лечебните средства /чл. 3, ал. 5 в редакцията на ДВ, бр. 20/2013 г./, лечебните заведения по чл. 5, ал. 1 и държавните лечебни заведения - търговски дружества, извършват плащания по сключените от тях търговски сделки за нуждите на осъществяваните от тях медицински дейности и за обслужване на пациентите, в срок от 60 дни от деня на получаване на фактура или на друга покана за плащане. В случая ответникът по първоначалните искове е държавно лечебно заведение -търговско дружество, поради което неоснователни се явяват направените от него с отговора на исковата молба възражения, че задължението му да плати процесните фактури възниква не при представяне

на фактурата за съответната доставка, а при представянето на допълнително посочени в договорите документи. Подобно ограничение относно срока за изпълнение е установено и в чл. 303а от ТЗ, съгласно който страните по търговска сделка могат да договорят срок за изпълнение на парично задължение не повече от 60 дни. По изключение могат да договорят и по-дълъг срок, но когато длъжникът е публичен възложител, страните могат да договорят срок за изпълнение на паричното задължение не повече от 30 дни, като по изключение може да бъде договорен и по-дълъг срок, но не повече от 60 дни.

Предвид изложеното, Съдът намира предявените от ищеца искове за присъждане на лихва за забава за основателни, като предвид заключението на приетата по делото комплексна експертиза и принципа на диспозитивното начало и за доказани за пълния предявен размер.

По предявените насрещни искове по чл. 92, ал. 1 от ЗЗД.

Съгласно разпределената от съда с доклада по делото доказателствена тежест, ищецът по насрещните искове следва да установи наличието на валидно облигационно отношение между него и ответника „Фьоникс фарма“ ЕООД по уточнените с молбата от 17.01.2022 г. договори /№ 25/26.09.2018 година; № 36/30.10.2018 г.; № ОП01-28/12.10.2020 г.; № 38/26.09.2017 г.; № 41/09.12.2016 г.; № 33/10.10.2020 г. и № 9/07.06.2019 г./, част от съдържанието на които да е процесната неустойка за неточно изпълнение. От представените по делото доказателства и приетите за безспорни между страните обстоятелства, се установява наличието на валидни облигационни правоотношения между страните по част от тези договори, а именно: № 25/26.09.2018 година; № 36/30.10.2018 г.; № ОП01-28/12.10.2020 г.; № 38/26.09.2017 г. и № 9/07.06.2019 г. /съдът приема, че посоченият от ищеца по насрещните искове договор № 9/07.06.2019 г. всъщност е представеният по делото договор № ОП-01-9/07.06.2019 г., тъй като от една страна „Фьоникс фарма“ ЕООД не е оспорил съществуването на така посочения от болницата договор и не е направил възражение, че такъв договор не е представен по делото, а от друга изложените от болницата твърдения относно съдържанието на договора съответстват на съдържанието на представения до делото договор № ОП-01-9/07.06.2019 г./.

По делото не са представени сключени между страните договори № 41/09.12.2016 г. и № 33/10.10.2020 г., поради което и предвид изрично

направеното от ответника „Фьоникс фарма“ ЕООД оспорване на съществуването на такива облигационни правоотношения, Съдът приема, че ищецът по насрещните искове не е доказал съществуването на тези договори, част от съдържанието на които да е процесната неустойка за неточно изпълнение.

Правилата за разпределение на доказателствената тежест задължават съда да приеме, че фактите, за които не е проведено главно и пълно доказване от страната, носеща тежестта на доказване, не са се осъществили. Така Съдът е длъжен да приеме, че ищецът по насрещните искове не е доказал съществуването на твърдяното от него правоотношение по договори № 41/09.12.2016 г. и № 33/10.10.2020 г., съответно не са налице основания за ангажиране отговорността на ответника за обезщетяване на настъпилите за ищеца вреди от неточното изпълнение на поети с тези договори задължения.

По отношение на останалите договори се установи наличието на уговорена с тях неустоечна клауза с твърдяното от болницата съдържание. От приетото по делото заключение се установи и наличието на предпоставките за начисляване на претендираните неустойки по договори № 25/26.09.2018 година; № 36/30.10.2018 г.; № ОП01-28/12.10.2020 г.; № 38/26.09.2017 г. и № ОП-01-9/07.06.2019 г. Съдът намира за неоснователни направените от ответника по насрещните искове възражения за недействителност на уговорената от страните неустойка за неточно изпълнение. Съдът намира, че предвидената неустойка, в случай, че бъдат доставени лекарствени продукти с остатъчен срок на годност по-малък от изрично посочения в съответния договор, има за цел да стимулира изпълнителя към точно изпълнение на поето договорно задължение. С оглед спецификата на предмета на договора - продажба/доставка на лекарствени средства, е постигната допълнителна уговорка между страните по сделката относно състоянието, в което следва да се предаде стоката и то е свързано с остатъчния срок на годност на лекарствените средства към момента на доставката. Именно изпълнение на задължението на продавача да достави лекарствени средства с предвидения в договора срок на годност, обезпечава клаузата на предвидената с договорите неустойка. Необосновано е направеното възражение, че правото за неустойка в полза на купувача не е възникнало, поради неупражненото му право на рекламации, регламентирано в договорите. Предвиденото право за купувача

да предяви рекламации пред продавача относно количество и некомплектност на стоките или техническата документация или относно качеството на стоките, при доставяне на стоки не от договорения вид, не е предпоставка за възникването на правото му да претендира уговорената с договорите неустойка за неточно изпълнение. Ответникът, с оглед нуждите си от лекарствени средства и във връзка с планиране на лечебната си дейност има правото да постави изискване относно остатъчен срок на годност. Такова изискване не противоречи на добрите нрави, тъй като то е направено с цел да бъде гарантирано доброто, безопасно и качествено обслужване на пациентите.

Съгласно чл. 92, ал. 1 от ЗЗД страните могат предварително да определят размера на обезщетението за предполагаемите вреди от неизпълнението, които вреди не е необходимо да се доказват, което е съществен елемент на неустойката. Това е сторено и в настоящия случай - налице е постигнато между страните съглашение, по силата на което неизправната страна се е задължила да даде на другата една парична сума, начинът на определяне на която е посочен изрично в сключените между страните договори. В този смисъл направеното от ответника по насрещните искове възражение за недължимост на неустойката, поради недоказване на причинените от неточното изпълнение на болницата вреди, е неоснователно.

Предвид гореизложеното и при съобразяване на заключението на комплексната експертиза, Съдът намира предявените насрещни искове за присъждане на неустойка за неточно изпълнение по договори № 25/26.09.2018 година; № 36/30.10.2018 г.; № ОП01-28/12.10.2020 г. и № ОП-01-9/07.06.2019 г. за основателни, като съобразявайки изчисленията в приетото заключение на комплексната експертиза, Съдът, на основание чл. 162 от ГПК, приема за доказани тези искове до следния размер: по договор № 25/26.09.2018 година за сумата от 56157.34 лева, за която сума искът следва да бъде уважен, съответно следва да бъде отхвърлен за разликата до пълния предявен размер от 65251.93 лева; по договор № 36/30.10.2018 г. за сумата от 594.83 лева, съответно този иск следва да бъде изцяло уважен; по договор № ОП01-28/12.10.2020 г. за сумата от 4788.13 лева, съответно предвид принципа на диспозитивното начало този иск следва да бъде уважен за предявения размер от 4785.32 лева и по договор № ОП-01-9/07.06.2019 г. за сумата от 287.82 лева, за която сума искът следва да бъде уважен, съответно следва да бъде отхвърлен за разликата до пълния предявен размер от 415.43 лева.

От изготвеното заключение не се установява дължимост на неустойка за неточно изпълнение за извършени доставки по договор № 38/26.09.2017 г. за уточнения от болницата период от 26.09.2018 г. -31.03.2021 г. /в експертизата е изчислена неустойка по този договор за доставки, извършени преди 26.09.2018 г., но предвид забраната за произнасяне свръхпетитум заключението в тази част не следва да бъде вземано предвид/, поради което искът за присъждане на неустойка по този договор в размер на 5826.17 лева следва да бъде изцяло отхвърлен.

Исковете за присъждане на неустойка по договор № 41/09.12.2016 г. в размер на 234 лева и по договор № 33/10.10.2020 г. в размер на 9396.89 лева следва да бъдат отхвърлени изцяло, като неоснователни.

Предвид извода на Съда за частично уважаване на предявените насрещни искове, следва да бъде разгледано заявеното от ответника по насрещните искове възражение за давност. Вземанията за неустойка се погасяват с изтичане на предвидената в закона кратка 3-годишна давност. Съдът, като съобрази периода на доставките, за които се претендира неустойка /най-ранната доставка, за която се присъжда неустойка е от 19.10.2018 г./ и обстоятелството, че по време на обявеното в РБългария извънредно положение /13.03.2020 г. – 13.05.2020 г./ давностните срокове, погасяващи или придобиващи права спират да текат /давността продължава да тече 7 дни след обнародването на 13.05.2020 г. на ЗИЗЗ/, намира, че към датата на предявяване на насрещните искове /20.12.2021 г./ не е изтекла 3-годишната давност. Предвид изложеното направеното от „Фьоникс фарма“ ЕООД възражение за давност се явява неоснователно.

При този изход на производството, ищецът по първоначалните искове има право на направените по делото разноски в размер на 2798.58 лева заплатена държавна такса и 1000 лева депозити за вещи лица /в тази сума е включен и заплатения допълнително депозит, след приключване на последното заседание по делото, в размер на 300 лева/, на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК и на юрисконсултско възнаграждение в размер на 300 лева, определено по реда на чл. 78, ал. 8 ГПК вр. чл. 37 от Закона за правната помощ вр. чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащането на правната помощ и съобразено с поискания от ищеца размер на юрисконсултско възнаграждение в исковата молба. Определени по този начин общо дължимите на „Фьоникс фарма“ ЕООД разноски и юрисконсултско възнаграждение възлизат на 4098.58 лева.

Ищецът по насрещните искове има право на разноски, съобразно уважената част на исковите, като в дължимите му разноски следва да бъдат включени тези по заплащане на дължимата държавна такса по исковите от 3580.10 лева /дължимата държавна такса е 3580.10 лева, а не както е поискано в списъка по чл. 80 от ГПК 3580.11 лева/; 1400 лева депозити за вещи лица /в тази сума е включен и заплатения допълнително депозит, след приключване на последното заседание по делото, в размер на 300 лева/ и 3000 лева адвокатско възнаграждение /в представения по делото договор за правна защита и съдействие от 09.12.2021 г. е уговорено и заплатено адвокатско възнаграждение в размер на 3000 лева, съответно на ищеца по насрещните искове не се дължи разликата до поискания със списъка размер от 3400 лева/. Съобразно уважената част на исковите, ответникът по насрещните искове следва да бъде осъден да му възстанови разноски в размер на 5703.42 лева.

Като последица от влизане в сила на ЗВЕРБ, приетите като дължими на страните суми следва да бъдат присъдени в равностойността им в евро, изчислена съгласно чл. 12 ЗВЕРБ.

Мотивиран от горното, Съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 1665.10 евро /3256.65 лева/, представляваща начислена лихва за забава в плащанията на изрично посочени в исковата молба фактури, издадени във връзка с извършени доставки по договор № 35/19.09.2017 г.

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 4180.64 евро / 8176.63 лева/, представляваща начислена лихва за забава в плащанията на изрично посочени в исковата молба фактури, издадени във връзка с извършени доставки по договор № 38/26.09.2017 г.

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД,

сумата от 25043.13 евро /48980.11 лева/, представляваща начислена лихва за забава в плащанията на изрично посочени в исковата молба фактури, издадени във връзка с извършени доставки по договор № 25/26.09.2018 г.

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 51.84 евро /101.40 лева/, представляваща начислена лихва за забава в плащанията на изрично посочени в исковата молба фактури, издадени във връзка с извършени доставки по договор № 36/30.10.2018 г.

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 574.85 евро /1124.31 лева/, представляваща начислена лихва за забава в плащанията на изрично посочени в исковата молба фактури, издадени във връзка с извършени доставки по договор № ОП-01-9/07.06.2019 г.

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 650.56 евро /1272.39 лева/, представляваща начислена лихва за забава в плащанията на изрично посочени в исковата молба фактури, издадени във връзка с извършени доставки по договор № ОП-01-2/29.06.2020 г.

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 134.01 евро /262.10 лева/, представляваща начислена лихва за забава в плащанията на изрично посочени в исковата молба фактури, издадени във връзка с извършени доставки по договор № ОП-01-22/08.10.2020 г.

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 1021.76 евро /1998.38 лева/, представляваща начислена лихва за забава в плащанията на изрично посочени в исковата молба фактури, издадени във връзка с извършени доставки по договор № ОП-01-28/12.10.2020 г.

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати

на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 654 евро /1279.12 лева/, представляваща начислена лихва за забава в плащанията на изрично посочени в исковата молба фактури, издадени във връзка с извършени доставки по договор № ОП-01-35/09.11.2020 г.

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 215.82 евро /422.10 лева/, представляваща начислена лихва за забава в плащанията на извършените без договор, по заявка на болницата, доставки с описаните по т. I.10 от исковата молба фактури.

ОСЪЖДА „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246 да заплати на „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, на основание чл. 78, ал. 1 и ал. 8 от ГПК, разноси по производството и юрисконсултско възнаграждение в размер на 2095.57 евро /4098.58 лева/.

ОСЪЖДА „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623 да заплати на „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246, на основание чл. 92, ал. 1 от ЗЗД, сумата 28712.79 евро /56157.34 лева/, представляваща уговорена в договор № 25/26.09.2018 година неустойка за неточно изпълнение за доставки, извършени в периода от 26.09.2018 г. до 31.03.2021 г., като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата до пълния предявен размер от 65251.93 лева.

ОСЪЖДА „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623 да заплати на „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246, на основание чл. 92, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 304.13 евро /594.83 лева/, представляваща уговорена в договор № 36/30.10.2018 г. неустойка за неточно изпълнение за доставки, извършени в периода от 26.09.2018 г. до 31.03.2021 г.

ОСЪЖДА „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623 да заплати на „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246, на основание чл. 92, ал. 1 от ЗЗД, сумата от 2446.70 евро /4785.32 лева/, представляваща уговорена в договор № ОП01-28/12.10.2020 г. неустойка за неточно изпълнение за доставки, извършени в периода от 26.09.2018 г. до 31.03.2021 г.

ОСЪЖДА „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623 да заплати на

„Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246, на основание чл. 92, ал. 1 от ЗЗД, сумата 147.16 евро /287.82 лева/, представляваща уговорена в договор № ОП-01-9/07.06.2019 г. неустойка за неточно изпълнение за доставки, извършени в периода от 26.09.2018 г. до 31.03.2021 г., като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата до пълния предявен размер от 415.43 лева.

ОТХВЪРЛЯ предявените от „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246, срещу „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623, иски по чл. 92, ал. 1 от ЗЗД, за сумата от 5826.17 лева, представляваща неустойка, дължима за неточно изпълнение за извършени доставки по договор № 38/26.09.2017 г. в периода от 26.09.2018 г. до 31.03.2021 г.; за сумата от 234 лева, представляваща неустойка, дължима за неточно изпълнение за извършени доставки по договор № 41/09.12.2016 г. и за сумата от 9396.89 лева, представляваща неустойка, дължима за неточно изпълнение за извършени доставки по договор № 33/10.10.2020 г., като неоснователни.

ОСЪЖДА „Фьоникс фарма“ ЕООД, ЕИК 203283623 да заплати на „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД, ЕИК 000770246, на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК, разноси, съобразно уважената част на предявените по делото насрещни иски, в размер на 2916.11 евро /5703.42 лева/.

Решението е постановено при участието на Национална здравноосигурителна каса, в качеството ѝ на трето лице-помагач на страната на „Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания - София област" ЕООД.

Решението може да бъде обжалвано пред Софийски апелативен съд, в двуседмичен срок от връчването му.

Съдия при Софийски градски съд: _____